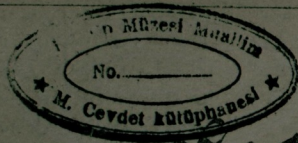

۱۵ کانون ثانی ۱۳۳۹ - ۱۹۲۳

صافی ۶۸ - ۲

در دنیای جلد

کتابخانه

طوبراق بخیر له فوشوشملردی . فقط یونک مسجودن کلدیکی دویوخیه میسویارله قایلرندن اوغرا دیلر . خاک ائندی یی رجم ایتلرینه رمق قالشییدی . برکت ورسون که قطبالین شیخ ائندی تدکیه ایتدی و کندیته لئک حرام اولمیشدن نصل غفلتده قالدیغی سوله یه رک آزادا دیرکنی ، عمرجان قورقودن بوغازی قورویان سافارینه برطوبراق قدحله سوینشدردی . خاک ائندی ، عمرجانک اونده کلامه کلدیکی وقت حدت و غضبندن کویو . ردی : « سزی کیدی فاسقلر مقدمه سیه کابک بدعتلرینه سب ایتدی .

اوانشاده سفارتدن کاتلر شهرده خاک ائندی علیه یونک برخوشنودسزاق حکم سوردیکندن بحث ایتدیلر ، سفیرک یوغاقتده خبر وردیلر . خاک ائندی یاسه دوشدی ، و عمرجان کندیینه دیدی ، که : « آ ائندی ، شیمیدی به قدر دردیی سکا دوکک ایسته مدم . بی روی عیجی کوردم ، بنده بر سرفایق اوزره م . کابله شیمیدی به قدر عیج توکرکلر کلدی ، بزه کیسی حلی ائندی کی یازی و حکاکلی اوکرتدی ، کیسی کیمیا کر رشاک کی دومانس بازوی ، دینامیتی تعلیم ایتدی ، کیسی مرحوم جمال پاشا کی دوک و قاتوق ، کیسی ده خلی کی بودجه اصولی آکلانندی ، کیسی داغمرده کور کشف ایتدی . سزایسه دوکه مرک الیکلری قایمق ایچونق بوارله قدر زحمت ایشدیکیز .

خاک ائندی ، بنه بر تورک همشیریکز بوزده اعدای اهالی لندن آکوب طرزینی ده اصلاح ایشدیر . دها برسته مقدم برآدی بر دیمرفسه قویوب داغنه جانی جانی قورقورور ، یا ایکی قاتوق برینه یاناشد برارق صبح صبق باغلا یولدره جیکیز آدمک برقولیله برآیانی قواواغک برینه ، اونکی ایله آباغنی دیکرینه ربط ایدر ، صوکره ایی که رک جسمی اورتده ن آپیروردق ، یاخوده بائندن قاینار یاغ و کورک قاورورودق . اگر خلطلرکیز یو اسولری الفا ایته سیدی ، ای خاک ائندی ، سنی بواهالی اولا قاورور ، صوکره قورورور و ییده کایل قواواغی ایکی به آپیروردی ... اگر اوزو ایدرسه ، کابک آنتیاهی قدر سنک متفتک ایچونده سوله یوم ، بو سفرده غله برابریک و سنی ایرادن کچیریم ..

خاک ائندی ، عمرک بئشده ، صاریفتک دللاده سنی عطار قطبالین خاندیله مدیه ادیب و عمرجان کاروانیله بوله روان اولدی و « مشهد » ده ، قهرله بوسبونون اشتداد ایدن قلب خسته لفتدن وفات ایتدی ، بوسورکه زوایی تمام اولدی .

عراق خلق شعرلی

قاره باخدم ،

« سفین » ده قاره باخدم ،

شو سنک شوم طالعک ،

بو ، منم قارا بختم !! [۱]

داغلر ، داغمرد منم ،

غم اورتاغمرد منم ،

دیندرمه ، قان اغلامر :

یامان چاغمرد منم . [۲]

داغلرده لاله کوردم ،

الده بیاله کوردم

سنک بوکیدیشکی

هرکسدن بالا کوردم

اصل « قاراداغ » لیدی

سینم ، چاپراز داغلیدی ،

کیلمش کلوب کیدین

دیمک ، یوللر باغلیدی ! . [۳]

بغدادک یوللارنده

صو دورمش کوللرنده

برجفت قول ناغ اولایدم

یارمک قوللرنده [۴]

[۱] « سفین » ازیلک شرقنده برداگک اسمیدر ، که شاهقسی اکثر ز نلر قاره اورتولیدر . « عراق » ک ، باشقا تعبیر الیه « موصل » ک طاشی ، طورانی بیله اورادامکی تورکرک خلق ادبیاتنه تأثیر ایش ... مجمل شاعر ، بوتورکیده « تضاد » صنعتک الیکوزل برنونه سی حزین برتابلو حالنده ابداع ایدیور .

باخدم - باقدم

منم - نیم

[۲] دیندرمه - دهکه

[۳] « قاراداغ » سلماهیله سانجیاغنده برداگک اسمیدر .

داغیدی ، باغلیدی - داغلیدر ، باغلیدر .

[۴] قول ناغ - بیله زیک

تجربیات

تاریخی تجربیات : قرطاجه

آمریقایلر « قرطاجه » خرابلرنده حفریات یاقیق ایچون کلینی مصرلر یاغنه قرار و برمشلردر . آمریکا آثار عتیقه متخصصلری سوک زمانلرده تونس بککسکه بکری بیسک دولار تکلیف ایچمشلر و همان ایشه باشلاقت ایشتمشله ده هنوز مساعده آقی قایل اولامشدر . تونس صنایع نفیسه اداره سیه فرانسه خارجیه نظارتی و فرانسه صنایع نفیسه اداره سی هنوز بویلده موافقتلرنی اعطا ایچمشلردر . تونس آثار عتیقه مدیریک بو حفریات مسئلهسته داتر فرانسیز غزلرینه و بریکی معلومات شایان دقتدر :

ایکی آمریقایی ، برنس « ادگار دووالده » و فونت « بریوتون » ، تونس آثار عتیقه اداره سته مراجعت ایدر که « ژول رمنول » نامندکی ذاتک کندی مالکانه سنده باشلا دیغی عملیاته دوام ایتک و « قرطاجه » خرابلرنده حفریات یاقیق اوزره مساعده ایسته مشلردر . یکن یسانده کندیلرینه مساعده ایدلر بیکندن ده ایلک حفریات نتیجه سنده ایکی فیکه مزاری و کوزل موزاییقلرله مزین متعدد بیوک سالونلر ظاهره چیقارلشدر . ایکی آمریقایی بوموفتیق الیه ایدر ایچن آمریقایی کیدرک « طوبرافلر آلتنده قالان بو بیوک آفریقایی شهر » حقنده واسع تجربیات یاقیق بیلمک اوزره افکار عمومی یی تشویق ایتدیله . بو تشب حسن نتیجه ، وردی و آمریکا عالملرین مرکب مهم بر هیئت نقدی مطهرته قرار وردی .

صوک مراجعت ، تونس آثار عتیقه مدیریتنه ، کانون اولده وقوع بولمشدر . تجربیات منحصر آمریقایلرک اعانه سیه اجرا ایدیلر کهک و میدانه چیقان اثرلر محافظه و دیکرلری تحری اولونه جقددر . آمریقایلرک بوکامقابل ایدجکلری استفاده بیطیلدر : کشف ایدیلر کهک اثرلرک مودله و قویولرخی آتی ؛ شیمیدی بوشمله بتون بیوک یارس غزلرخی اشغال ایتکمددر . واوله طنل ایدیلر کهک آفریقا . لیلر ایسته کلرندمه موقف اولاجقلر و « قرطاجه » تجربیات تاریخیه و صنایع نفیسه یی بر تروت قازا . ندره جقددر . ایچق بوخرباک بک شکیک اولاجقده اونوتامالی : زیرا بوزلرجه هکتار مرعی اراضی یی تمیزلیمک و بعضی یولری آتی یدی مترو قازمق لازم کیلور . حتی بعضی فیکه مزارلری زمیندن اون بوش متره درینلکده موشغدر .

مصر خرابلرنده دیکر بکری کشف

ایوم مصر عتیاده حفریات اجرا ایدن مصر حکومتی آثار عتیقه هیئتی ، آسوانده عظیم بریکی طاش میدانه چیقارمشدر . بو طاش یونشولش اولدیغی قایاه هنوز مصلحق برحاله اولدیغنه نظر

فلح رتقی

اَوْن بَشْ كَوْنَلِكْ اِسْتَنْبُولْ

بيلهك درجهده معروفيت كس ايدنجويه قدر ،
محرركدن باشقه بر مسلك طوطايدر . فقط بو
معروفيتي وارديلمك اوزره ، كنديتيه يازمق زمان
وقتي براق ايتاق برمسلك ايتايدر .
بوتيجيه اعتراض ايدنلر برديديورك :
« بَن يِكْرى سَكْز سته دتري هركون لاقلا سَكْز
ساعت چاليتيوم وديركم بكنه بكنيز برمسلك ،
برعمرى تام وكميل برار وجرده كتيرمكن منغ
ايدر . »

بوعراضى تويج ايدن ديكر برعمره نظراً
هرهاك بر داژدهده مأمور اولق دغى بر عمر
ايچون ضررليدر .

فقط ديكركلر كوره محرركدن باشقه بر
ايش صاحي اولق نه « شاتوپريان » ، نه « غو-
پنو » بي بيوك اترل وجوده كتيرمكن منغ
ايتامشدر . « قازانچ » امكانند سوكره عررلى
استيلا ايدن حرص صمت وادبانه قاندهن زياده
ضرر وريدي . بر منقد ديورك : « بَر زانده
ياشايدورك « يازى » بي مسلك اتخا ايتش اولانرك
اكترايدوشونك وفتلى بو قدر ، حق اوقومنه . »

واصل وغيبي « ياشامق » ده ، وفتلى بو قدر ، زرا
« قازانچ » حصيله مشوعدرلر . دوشونك ،
اوقومق ياشامق ، « قازانچ » وفتنده زمانى نهوده
يره صرف ايتك ديكدر . بونك ايچونرك واقعا
فراغده مامتاهى رومان چيچيورو رومانچاير مسنه
نامتساهي ياره قازانلر وار . فقط بو رومانلرك
اكتريسي ، كولورلك قيشنل اوقاي باشنده اكلانده
قلى ماسال وكميلاردن ده ازياده مهم دكلدرلر .
ادبيات كارل برمسلك تلى ايدلرلى وفتند برى ،
بوسلكه انساب ايدنلر كتدجه اكرديفتند شيوى
هئبى حياياتى قازانق ايچون تحملىور بر جهه
وغيرته مجبوردرلر . و ايتلرندن بضايرى موقيت
قازايدلرلى ، دحال برچوق كيسه بونلرك اترلرلر ،
طبق قينا قينا خلاصى وا صاج بيرن برلوسيون
كچي ، استفاده قوبولندهدرلر .

كاروقازانچ چوغايدنلر بى فرانسز ايدانده
بيوك برندن حس ايدلشدر ، وبتون عررلر شيبدي
صمت وادباني بو « كار وكس » خستهفتن
قورتازمق املندهدرلر . موسيو بلاق اولانزه
ديورك : « ادبيات ايچون مشوم برمسلك واردر ،
مسلك ادبي ! » ايي حيايتى قازانق ايچون قونده
ره جيقي ايدن بر عرر ، حيايتى ادبياته قازانده
چاليتان برعمره سرچيدر . تامين ميشت ايچون
« سيتورا » كوزك جاي پالاتيوردى .

زان زان روسو « نوطه قويه ايدردى ،
« پير لوتى » بحريه ضابطيدر ، « آلبراسمان »
كابد ، « ذرونده » سفارت كايتيدر ، فقط

اوپات و قازانچ — دنياك اك اوجوز
شهرى وياهنده ، توكياك اك بيوك شاعرى
عبدالحق حامد سفالت چكيور . بونى . چكندر
« طنين » ده چقان بر منظومه بوتون مطبوعات
وادبيات طالعانه اعلان ايتدى . منظومه ي اوقوديفمز
صباح ، حيايتى صنعته وقف ايدن كنچ براقدانم
بكا ديدى ، كه :

— بوعاقبت ، داهى ديه قدس ايتديكز
برشاعر كعاقبتدر . كم ييلر بلك بزاونك ياشنده
سوقا ديلنجيسى اولانچز ..
وارقفسدن منالركايلور :

« — آتالانده » اوج بوزيك باصيلدى ،
« فو » نك مؤلى بوكون بر ميلوورد . حايلوكه
بزده اترله چيكنه ييلن هيچ برعمره كوسترله سز ،
يا بر داژدهده مأمور ، يار قوميسيونده اعضا ،
يا ميراث بدى اولمايان صنعتكار ايچون ياشامق
امكاندردز ، عبدالحق حامد قونسلوس ، سفير ويا
اعيانلر اولديني مدحيه ميشتي تامين ايتدى ،
وبوكون داهيلكندن باشقه صفتي قلاديهي ايچون
اچيدر .

غريب بر تصادفه ، يته بو هغه ايچنده ،
« فيغارو » غزنه سَكْز بر « انك » ي حفتنه
فرانسز مجموعه ليدن برنسك مقاله سنى اوقودم .
« انك » بوكونلر : [محررلر باشقه رومللكده
طوتاليجي درلر ؟]

فرانسز مجموعه سى بوسواله اك بيوك صنعتكار
وعررلر طرفندن ويريلن چوايلرى خلاصه ايكنددر .
بوجوالردن شاين دفت برتيجيه چيچور . ادبيات
وصناع نفيسه ايله « قازانچ » فكرنك غريب
بر صورتده تشوشه اوغرايدى ، حق بيش اترلرك
قيمتنه داتر صرف « قازانچ » و « قازم » مقدارى
ايه حكم ايدلرلى تورك عيظنده بوتيجيه ي اوكرنك
قانده سز اولماس كركر .

اشته نتيجه : « برعمرر اكر زكنين كللكه ،
استقلال ، حيت و ميشتي تامين ايدميليك ايچون ،
هيچ اولانزه سبندليك دورونده وقليله ياشايه

ايكى اوطه اوقدر قيمتلى اشيا ايله دولو ايتشركه ،
ديكر جرمزلى اچق ايچون آره زدن چكك قاي
اولماسمدر . معمايه اوچيني جرمه ك برسالر ايدى
وفرهون موباسنك اوراده بولونديني شه سز
عد اولونبور . زرا بو اوچيني جرمه ك مدخله ،
فيمزى خايلر اوزرنده دوران ، سوم آلتوندر
ياوچلر كيمنش . ايكى صنه محافظه ايدويور .

بوكفك هر كسى دوشونديرن برجهده شودر :
نعل اولشده شمدىيه قدر بومزار خسرلرك
كوزندن وحقراييلرك قازمهندهن قاچييلشدر ؟

عصر ك اخترى مارفتن ديك دوروديلرسه
كندى عظيم قلتنك نصيقتنه مقاومت ايدميه يوب
قيريله جي دوشونولرك اكال ايدليكسز ترك
ايدلش اولدينه حكم اولونبور . بونى قرق متره ،
قاعده سنك كندشلى ۷ متره يكرى سانسيمتره
دوروسنك كندشلى ايبى متره قرق سانسيمتره .
بو ابادنه نظراً طاشك قلتي بر مليون بوز اكلش
سكز طوندر .

بو طاشك سيورى اوچلى دمير قلمرله
يونولش اولديني كوستن اوزرنده هيچ بر ايزم
تصادف ايدليكيدنك منحصلمرجه چاقاق طاشندن
بورالافرله يونولديني طن اولونبور . كورونوشى
مهيدر . بو طاشك بولونديني وضعت ، اسنى مصريلرك
عظيم آندملى طاشيق وديكك ايچون قولانديني
اصولك تدقيق حفتنه . مهندسله اساس تشكيل
ايدميه چكدر . بو طاشك اوزرنده هانكى دوره
عائد اولديني وكيلر طرفندن بايديرش اولديني
كوستن هيچ بر يازى بو قدر .

كشف اولرنامه فرعونيه مزارى مناسبتيد
كچن نسخه مزده دارالفنون معلولندن اورام
غلافنى بك . مصر خراپلرله ميدانه چيقارلان
« توت آتق آمن » اسمنده كى فرعونك مزارى
حقنه معلومات بومشدى ، بوتون دريا مطبوعاتى
بو مزارله مشغولدر . غزله بر مزاريا محض ياته
داتر هركون مصردن آدقلى ميم معلوماتى
نشر ايدويورلر .

مزار ايچنده بولونان خزينه ك كرك تاريخ
كركصنجهه قيتى هر دوتونچين و تصورك فونتهدر .
اشيايائنده ، فرعونك مزارى ، اك كوزل بارچي
تشكيل ايدويور . آثار قديمه طبرى شيدن
بو تخنى « عجيب عالم » دن عد ايدويور . تخنك
صيرتنده ، منحصراً قيمتلى طاشلرله ياييلش حكدارك
رسى منقوشدر . منحصركلر قاعده سته نظراً
ايتاليا رونه سانسك اك كوزل اترلى ، اونوز
بش مصر اول ، مصر صنعتكارلى طرفندن ياييلان
بوازيانده ميچيدر . بر آياوس چكجه ايچنده فرعونك
قازيسك البه لرى محفوظ بولونمدر . بوالبه لر ،
اعمال يالكز مصريلرجه معلوم بر سر اولان
شفاف بر نسجن ياييلشدر . ميلادن اونوز
عصر مقدم ، فرعون « زوزر » ، قره سودايه

طوتيلشدى . زمانك طيليرى ، « قازانق » مبيدندكى
مقدس كولى زلات ايتديكى مرده حكمدار
رفاقت ايدن اك كوزل جايه لرك بوله شفاف البه لر
كيمنتسى توصيه ايتشردى . اوتارنجدن اعتباراً
فرعون سرارلرله قانديرك شفاف البه كيمنتسى
عادت اولمشدر . مزار ايچنده بولشان بر
ايكئى چكجه هنوز اكييلماسمدر . تخمينه كوره
بوچكجهده فرعونك البه سى بولويور . شمدىيه
قدر بونوعدن قديمه تروكاته تصادف ايدله ميشيدى .
مزارك كنديشى هنوز ميدانه چيقارلامشدر . اچيلان